

Ulrich Baer

Η σοφία του Ρίλκε

ΜΕΤ. Αλεξάνδρα
Νικολακοπούλου
εκδ. Πατάκι

Ανθολογία Ρίλκε καθημερινής χρήσης

Ο Ο. Μπέερ ανθολογεί αποσπάσματα από επιστολές του ποιητή που διαβάζονται και ως... οδηγός για τη ζωή

ΤΗΣ ΕΥΗΣ ΚΑΡΚΙΤΗ

Ο Μάρτιν Χάιντεγκερ, αφοσιωμένος αναγνώστης του Ράινερ Μαρία Ρίλκε, αναγνώριζε στο πρόσωπο του ποιητή έναν εκπρόσωπο της Παλιάς Ευρώπης και ενδεχομένως δεν ήταν ο μόνος. Μέσα από το μεγάλο όγκο των μελετών που του αφιερώθηκαν, ο Ρίλκε πολλές φορές καταχωρίστηκε ως μια πορσελάνινη φιγούρα που με την ασύγκριτη φινέτσα της γλώσσας του μιλούσε για την αγάπη και για χρυσά δειλινά σε τέτοιο βαθμό που ήδη από το 1920 θεωρήθηκε από κάποιους πως προοριζόταν να διαβαστεί μόνον από «κοριτσάκια» ή «γεροντοκόρες». Στην πραγματικότητα, όμως, ο Ρίλκε όχι μόνο δε σταμάτησε να διαβάζεται ποτέ, αλλά η σκιά του έπεσε καθοριστική σε ολόκληρο το φάσμα της δημιουργίας στην Ευρώπη, αποδεικνύοντας πως είναι κάτι περισσότερο από ένα γοητευτικό κομμάτι ενός παλιότερου πολιτισμού.

Θα μπορούσε όμως ο εικονοκλάστης ποιητής, που κατάφερε να θέσει υπό τον έλεγχό του πολύπλοκους ποιητικούς ρυθμούς, καινοτόμους και παραδοσιακούς, ο οποίος υπήρξε και ακούρατος επιστολογράφος, να έχει και μια πρακτική πλευρά; Ναι, ισχυρίζεται ο μελετητής της σύγχρονης γερμανικής (αλλά και γαλλικής και αμερικανικής) ποίησης Ούλριχ Μπέερ και όχι μόνο γιατί αποσπάσματα του λόγου του χρησιμοποιήθηκαν σε πλακέτες που στόλισαν τοίχους σχολείων ή σε αναρίθμητες τελετές αποφοίτησης.

Ο Μπέερ, ανθολογώντας μέσα από το ακανέ υλικό των επιστολών του, κατάφερε να αναδείξει έναν Ρίλκε προστό, διορατικό και αφηρημένο, ένα λόγο που έγραψε με στόχο

Ο Ράινερ Μαρία Ρίλκε αντάλλαξε επιστολές με ένα πλήθος προσώπων, στις οποίες παρουσιάζονταν ως άνθρωπος προστός, διορατικός και πάνω από όλα αφηρημένος

τα λόγια του να χρησιμοποιηθούν στη ζωή και για τη ζωή.

Ζωή: οδηγίες χρήσης

Το βιβλίο του Μπέερ, προϊόν επίπονης προσπάθειας, ξεχωρίζει από μια γοητευτική ιδιαιτερότητα, καθώς είναι χωρισμένο σε κεφάλαια που αντιστοιχούν στα κεντρικά θέματα τα οποία πραγματεύονται οι περίπου επτά χιλιάδες επιστολές του ποιητή που διάβασε ο μελετητής του. Ετσι, ο αναγνώστης με ευκο-

λία μπορεί να περιηγηθεί πάνω στις απόψεις του ποιητή για την εργασία, τη συνύπαρξη, τη φύση, την παιδική ηλικία, την εκπαίδευση, τη μοναξιά, την ασθένεια, την ανάρρωση, την απώλεια, την τέχνη, τη γλώσσα, την πίστη και φυσικά τον έρωτα. Κατά μία άποψη, στις σελίδες του βιβλίου περιλαμβάνεται ολόκληρος ο Ρίλκε, με όλα όσα τον απασχόλησαν κατά τη διάρκεια του δημιουργικού βίου του και πάνω στα οποία δόμησε το λογοτεχνικό του σύμπαν.

Ταυτόχρονα, όμως, φωτίζουν και τις θέσεις του πάνω σε κρίσιμες συζητήσεις του καιρού του. Ο Ρίλκε ως επιστολογράφος απευθύνθηκε σε ένα πλήθος προσώπων. Ετσι αντάλλαξε αλληλογραφία με πολιτικούς, εμπόρους, αριστοκράτες, πατρώνες, θαυμαστές, ομοτέχνους του, εκδότες, φίλους, ερωμένες και φυσικά με τη γυναίκα του. Ο Μπέερ ισχυρίζεται πως πολλές φορές σχεδόν αδιαφορούσε για το ποιος είναι ο παραλήπτης. Επιθυμία του, πάντως, ήταν να διαβαστεί «με ασέβεια» ακόμη και από ένα μη καλλιεργημένο κοινό επιδιώκοντας να διεισδύσει στο χάος της ζωής, να το παρατηρήσει και στη συνέχεια να καταθέσει το στοχασμό του πάνω σε αυτό. Η συγκέντρωση όλων αυτών των κειμένων και ο τακτοποιημένος τρόπος της παρουσίασης δίνουν ένα αποφασιστικό χτύπημα στην αντίληψη που τοποθετεί τον Ρίλκε σε ένα γυάλινο κλουβί που προορίζεται για χρήση από φωτισμένους ειδικούς της ποίησης. Αντίθετα, στο έργο «Η σοφία του Ρίλκε» ο Μπέερ αποκαλύπτει το χρώμα και απόλυτα εφαρμόσιμο χαρακτήρα του έργου του ποιητή είτε τα κείμενά του αναφέρονται σε ζητήματα της καθημερινής ζωής, είτε επιδιώκουν τη σύνθεσή τους με τις εσωτερικές περιπέτειες, στις οποίες είναι έτσι κι αλλιώς εκτεθειμένη η ύπαρξη.